

Järvafältets Fågelblad

1977 Årgång 13

JÄRVAPÄLTETS FÅGELBLAD

Utgiven av:
Järvafältets ornitologiska klubb
Box 446
172 04 SUNDRYBERG

I redaktionen:
Örjan Holm
Roland Jarvad
Göran Lettstrand

Innehåll:
Sid.

- 1 Omslag: Lappuggla
foto: Karl-Erik Fridsén
- 3 Ordföranden har ordet
- 4 Möten med ugglor
- 9 Inventering av Färnebofjärden
- 14 Fåglar kring Färnebofjärden
1975-76
- 23 Notiser

Havsörn
foto: Karl-Erik Fridsén

Ordföranden har ordet

Jag sitter och tänker på hur fort tiden rinner iväg mellan varje nummer av tidningen och hur rycket som kommer i vägen innan den blir färdig. Manuskripten skall in, någon skall ha tid att renskriva dessa, de skall sammanställas, bilder skall skaffas osv, osv.

Om ni märker någon skillnad på layouten beror detta på att den vanliga redaktören ej haft tid den här gången. I stället har några i styrelsen tagit över.

Det här är andra gången jag skriver "Ordförande har ordet" till detta nummer. Förra gången var på förvåren, då jag hade den härliga tiden framför mig, men efteroom tiden har gått, har det jag då skrev blivit inaktuellt, om tankar om våren kan bli det?

Nu håller i stället året på att övergå i "de långa kalsongernas natt", som någon så målande har uttryckt sig. Men även då finns det mycket att göra. Ta t.ex. och följ med någon gång till Eggegrund, ett helt underbart ställe, eller på Ölandsexkursionen i oktober. Både dessa turer har i år varit lyckade och givit en hel del rara arter. Dock inte så rar som den Dagens Nyheter beskriver idag (25/10) - vitvingad guanhöna, som senast sågs för oca 100 år sedan. Nu har den återupptäckts någonstans i Peru i oca 100 ex.

Kul att några arter återuppstår, när man mest läser om alla utrotningshotade arter som får allt svårare att klara sig på grund av vår så kallade välfärd och standardhöjning.

Bosse

Möten med ugglor

Sparvuggla. foto: Karl-Erik Fridsén

Ugglor har i alla tider fascinerat oss människor på ett alldeles särskilt sätt. Både utseendena och lätena har säkert inspirerat till åtskillig skrock och folktro om troll, vättar och andra mystiska skogsvarelser. Att en vårnatt lyssna till en ugglekonsert i Dalälvs-skogarna innebär därför inte bara en skönhetsupplevelse för örat - i de ögonblick då slagugglehanens dovrop slungas över de månlysta myrarna känner åtsminstone jag ett märkligt sug tillbaka mot det förgångna, till den värld som var våra förfäders.....

28 mars 1975

Efter en dag med snöbyar och solken i snabba växlingar kom en stilla och klar afton. Vi letade oss fram över ett smårigt hygge och satte oss på en kullfallen trädstam nere vid Åstrandens. Straxt efter klockan sju ljudet det första uggle-ropet - naturligtvis från andra sidan av det hygge vi nyss hade korsat. Vi tog oss upp på ett stort stenblock för att kunna höra bättre. Det första ropet följdes av flera - alla i hög och vittljudande ton, olik såväl hanens som honans normala. Vi gissade därför att det var

en ung hane som gav sig till käma. Efter en liten stund svarade en annan uggla från andra sidan ån. Den nya ugglan hade den rätta dovtönen i ropet och lät så där ödesmättat kompromisslös som bara en slagugglehanen kan låta. Efter några rop blev det tyst, men så dök plöteligt en mörk skopnad fram ur kvälledunklet och slog till i en ungtall på vår sida om ån. Innan vi hunnit fokusera uppenbarelsen i kikarna flyttade den sig till en torr gren i en äldre tall och började ropa igen. Sakta gled vi ner från stenblocket och genom att huka oss ned kunde vi se ugglan i siluett mot kvällshimlen.

Den unge hanen svarade från andra sidan av hygget. Tonen var övermodig och karaktäristisk, men tyckte vi oss inte ändå märka en viss underton av fruktan och hysteri i stämman? Efter några rop bredde gammalugglan ut vingarna och flög ljudlöst i riktning mot sin unge antagonist. Han landade emellertid igen efter ett hundratal meter och återtog ropandet - ganska lågmält, men oerhört bestämt och inte så litet hotande. Därefter tystnade han och fortsatte sin framryckning. Den unge lät nu helt desperat. Vi höll andan och väntade på sammanstötningen, då den oväntade upplösningen skedde. "Den unge hanens" rop förbyttes i en slagugglehanas gläfsande - krigarynglingen tog av hjälmen och lät det långa guldgula håret bölja ned över axlarna - "han" var en "hon". Det förväntade blodbadet blev i stället ett vårligt blodrus. När ugglornas parningsduett tystnat letade vi oss tillbaka över hygget till vägen. Det var nu nästan helt mörkt, men trots detta kunde vi se en av ugglorna avteckna

sig mot himlen i en torraka. Efter en stund flög den mot en grapp frötallar och här utspelades nu aftonens stora final i ugglornas möte. Efteråt avlägnade sig honan snabbt in i kvällens mörka sammet och hennes skällande lät allt svagare för varje stund tills det bara låg som en lätt dimma över hörseltröskeln.

Foto: Göran Lettstrand

16 april 1976

Klockan var straxt efter fem och solen höll just på att häva sig över horisonten när jag anlände till utgångsplateen för morgonens inventeringsrunda. I det soliga, varma och vindstilla vädret var det redan full aktivitet på dagfåglarna och bl.a. trummade en vittryggig hackspett mycket intensivt från en plats några hundra meter bort. Innan jag hunnit ta särskilt många steg i riktning mot spetten hejddades jag emellertid av en slagugglehanes spelrop alldeles intill mig. Slagugglelåt mitt på ljusa morgonen! Ugglan förflyttade sig en bit och ropade igen, samtidigt som jag i den svåra valsituationen trots allt fortsatte att röra mig mot den vittryggige. När jag kommit fram till denne uppenbarade sig även

en hona av arten på scenen och de båda spettarna började förflytta sig söderut under ystra klappjakter mellan träden. Slagugglan ropade täktfast hela tiden och i stället för att följa spettarna satte jag mig nu ned för att njuta av den fullödig vildmarkskonsert som spelades upp för mina öron.

Då - plöteligt - hördes ett annat läte - ett rop som jag många gånger drömt att få höra häruppe i Dalälvmarkerna. En berguvhona svarade slagugglahanen! - en berguv, en art som sedan årtionden varit borta från dessa trakter, en röst ur det förgångna! Ett 10-tal gånger ropade hon och blev sedan tyst. Jag satt länge kvar fylld av glädje över hur många enastående naturupplevelser man fortfarande kan avlocka dessa förunderliga marker.

18 april 1976

Trots att lufthavet över landet dominerades av en ylande sydvästlig vårstora med jagande molnfronten drog tankarna på berguven mig från storstadens stenöken tillbaka till det förlovade fågelparadiset vid Dalälven redan på påskaftons kväll. Vid 21-tiden slog jag och min följeslagare läger några hundra meter i lä om den presumtiva spelplatsen. Vi gick sedan till kojs och jag låg länge och lyssnade på vindens tjut i trädskronorna utan att få höra så mycket som en tillstymmelse till läten från vare sig berguv eller slaguggla. Så småningom kom sömnen, men kl. 02.05 väcktes jag kvickt ur min lätta slummer. Berguven ropade nära tältplatsen. Ungefär sex rop kom drivande med stormen - där efter åter bara vindbrus. Jag stack ut huvudet genom tältöppningen och kunde konstatera att gårdagens moln skingrats,

att himlen nu var helt klar och att halvmånens skära hängde över trädtopparna i söder. Det var en veritabel härnatt!

28 maj 1976

En paddlingsvecka på Dalälven var över - en vecka som börjat i solskin, extrem värme och bara överkroppar och som slutat i regn, kyla och tredubbla tröjor innanför regnställen. Vid Kölfors möttes jag och Björn av Lasse Frankenberg och efter att med gemensamma krafter ha dragit upp kanoten och stuvat in all packning i bilarna begav vi oss mot Ljusbicks värme och riktiga sängar. Med sin kvickare bil skaffade Lasse sig snabbt ett visst försprång och efter Ekedal hade vi förlorat honom ur sikte. Några kilometer längre bort möttes vi dock igen. Lasse hade stannat bilen vid en liten inlägga och satt med armen pekande mot något ute på denna. Här hade Henrik Johansson sett 10 älgar samtidigt en gång. "Det är nog en älg han vill göra oss uppmärksam på" ljöd första gissningen. "Nej, det är en uggla -

en slaguggla" viskade Björn och pekade på en gräspräcklig fjädderyvig klump i toppen på en spirande unggran. I det samma vände ugglan ansiktet mot oss. Har en slaguggla verkligen ett sådant jättehuvud? Har hon ett stort platt ansikte med koncentriska ringar i ögonkretsarna? Skall hon ha gula ögon? "Lappuggla!" flämtades det fram. Javisst var det Tita grå från taigen i norr som nu satt och praktiskt taget balanserade på det nordliga barrskogsområdets rydkant i Skandinavien - den första lappugglan i Uppland i detta århundradet!

Efter att ha skitakadat oss och funnit oss onjutbara vred ugglan huvudet sakta och värdigt tillbaka och började i stället fixera en punkt nere på marken några meter från sittgranen. Liksom i

Lappuggla 28.5-76. foto: Lars Frankenberg

ultrarapid breddade hon sedan ut vingarna och sänkte sig ned. Vi kunde inte med säkerhet avgöra jaktens resultat, men efter bara ett tiotal sekunder lyfte hon igen och flög nu bort till en asp i skogskanten. Därefter flyttade hon sig successivt mellan olika träd, varifrån hon gjorde några ytterligare jaktförsök. Vid ett tillfälle tog hon en serk som hon förtärde sittande på marken med utbredda vingar. Efter ungefär tjugo minuter flög den fantastiska varelsen över vägen och försvann längs ett bäckstråk åt öster. Vi förekte följa, men ödet hade redan låtit timglaset rinna ut för den här gången. Vi hörde bara hur kören av upprörda trastar blev svagare och svagare ju längre bort den stora ugglan förflyttade sig genom skogen.

Slaguggla 4.6-76. foto: Karl-Erik Fridsén
4 juni 1976

Var lappugglan verkligen bara en kringströvande fågel som drivits söderut av gnagarbristen i norr? Liknade inte gammelskogen kring observationsplatsen de områden i Norrbotten där jag vid flera tillfällen träffat på den stora ugglan? Sådana tankar hemsökte mig gång på gång och under de dagar som följde efter mötet med Tits grå for jag flera gånger tillbaka till platsen och genomsökte både den och dess omgivningar mycket noggrant. Dock utan resultat. Sedan blev det Stockholm några dagar, men den 4 juni var jag och Karl-Erik Fridsén tillbaka vid Dalälven. På kvällen for vi åter bort till den lilla inlägen. Knappt var skogsbrynet passerat förrän vi varseblev den stora ugglan i toppen av en unggran på ungefär samma plats som förra gången. Också denna gång satt hon vid upptäckten med huvudet bortvänt och fixerade intensivt någon punkt på marken framför sig. Sakta lyfte Pritte sin kamera. Då vände ugglan snabbt på huvudet och fullständigt

hjäpna kunde vi konstatera att det var en slaguggla vi hade framför oss. Förra gången trodde vi lappugglan var en slaguggla - nu var det tvärtom. Tala om förväntningsillusioner!

Jag kände mig onekligen lättad över att lappugglesötet dokumenterats på bild så att inga fula misstankar kunde uppstå. Den korta besvikelse vi kände över att det denna gång "bara" var en slaguggla byttes snart i förundran över den egenartliga tillfällighet att båda de stora Strix-arterna under samma vecka jagat på samma sätt på samma lilla inlägen längst nere i det norrländska barrskogsområdets sydgräns vid Dalälven. Och kan man förresten någonsin bli besviken över ett möte med en slaguggla? Förmodligen var detta en av de två ugglor vi avlyssnat i den först beskrivna episoden i detta ugglecollage.

Därmed har ringen slutits och berättelsen både börjat och slutat med en av Dalälvens markernas finaste fåglar.

Stickan

Inventering av Färnebofjärden

Ornitologiska inventeringar enligt punkttaxeringsmetoden av skogspartier vid Färnebofjärden

I samband med naturvårdsarbetet i områdets kring Färnebofjärden har två större fågelinventeringar enligt den s.k. punkttaxeringsmetoden blivit genomförda.

Punkttaxeringsmetodens tillämpande i skogsmark ger på ett systematiskt sätt en god bild av ett områdes fågelfauna. Metoden är en s.k. relativ metod och ger alltså till skillnad från t.ex. karteringemetoden inga svar på hur många par eller revir det finns per ytenhet. Resultatet blir dock helt tillräckligt för att uppfylla syftet att ge underlag för inbördes jämförelser mellan olika skogspartier.

Metoden tillämpades enligt följande:

- 1) På ekonomiska kartblad över de aktuella skogspartierna inlades ett rutnät med en maskvidd av cirka 200 m.
- 2) I detta rutnät markerades ett antal inventeringsruttor, vardera i allmänhet innefattande 15-20 punkter. De olika inventeringsrutternas berörde tillsammans nätets samtliga knutpunkter.
- 3) Rutternas utgick från snittslade baspunkter och förflyttningen mellan knutpunkterna skedde under kompassgång. Knutpunkterna var ej markerade i terrängen utan antogs ligga på den punkt dit inventeraren kom efter 200 meters stegning. På så sätt undveks

onödigt och tidåtgående letande efter bestämda punkter. Det fel som kan uppstå till följd av att olika inventerare har olika steglängd är av mindre betydelse för slutresultatet.

- 4) Vid varje inventeringstillfälle genomgicks ruttan av en inventerare. Inventeraren stannade 5 minuter vid varje knutpunkt och registrerade alla hörda och sedda fåglar till art och antal i ett särskilt inventeringsprotokoll.
- 5) För att komplettera bilden av resp. skogsparti noterade även inventeraren iakttagelser av större intresse under förflyttningen mellan punkterna. Exempel på sådana är större riktton, lämpliga bostablar för slaguggla och andra hålybyggare, tecken på spelplats av tjäder o.dyl.

Rutternas användades i allmänhet i olika riktningar vid de olika inventeringstillfällena för att man därmed skulle utjämna effekterna av minskad fågelaktivitet under inventeringens senare del.

Varje inventeringsrutt tog omkring tre timmar att gå. Starten för de olika ruttarna skedde vanligtvis mellan 04.30 - 05.30.

Tiån vid Täljkniven. foto: Karl-Erik Fridsén

Inventeringen i Tjänöområdet

Närsedomen och fågelfaunan på området består av hytter, byggen och mindre skogsholmar för efter ett flerstarkt odlingsområde mycket god. Dessa ornitologiska värden är tidigare redovisade och allmänt erkända.

De större skogspartiernas kvaliteter är emellertid mindre väl bekanta och under hösten 1973 framkom därför förslag om en grundlig ornitologisk inventering av dessa. Syftet med denna inventering var främst att ge underlag för en inbördes jämförelse mellan de olika skogspartierna, men även erbjuda jämförelsematerial mellan dessa och skogar i andra områden. ifall motsvarande uppgifter om sådana fanns tillgängliga.

I samråd med Ingemar Ahlén, Skogshögskolan och Sören Svensson, Zoologiska institutionen vid Lunds universitet gjordes

Stig Holmstedt och jag under vintern 1974 upp ett program för inventeringen. Fältarbetet utfördes vid fem tillfällen under våren (12/5, 19/5, 26/5, 3/6 och 9/6).

De inventerade skogspartierna uppdelades därvid i 8 områden och för att få en fullständig täckning behövdes alltså 8 inventerare vid varje tillfälle. Sammanlagt kom 20 olika personer att bli inblandade.

Som framgick i metodbeskrivningen skulle uppmärksamheten riktas dels mot fågelfaunan och i första hand då arter med skogsnäring, dels mot biotopen, där särskild vikt fästes vid inslaget av träd lämpliga som näringsträd för hackspettar och som beträdd för rovfågel och hålbäggande arter.

Det skulle visa sig att skogens sammansättning och aktuella tillstånd tydligt

kunde avspeglas i inventeringsresultatet. Skillnaden i artsammansättning mellan närliggande områden kunde vara mycket stor. Tjänöområdet i sin helhet har p.g.a. inslagen av hytter och vattenstråk en mycket bruten landskapsbild. De skilda skogsbestånden har varierande karaktär vilket säkerligen bidrar till de olika inventeringsområdenas skiftande förutsättningar för fågellivet.

För att jämföra resultaten av inventeringen mellan de olika delområdena, bestämdes bl.a. för varje art i varje område ett index av totala antalet observationer av arten dividerat med antalet inventeringspunkter gånge antalet inventeringspunkter.

Med hjälp av detta index kunde man få en uppfattning om de olika arternas förekomst i ett visst inventeringsområde, samt även kunna jämföra vanligheten av en viss art i de olika områdena.

Det delområde som uppvisade den rikaste och mest varierade fågelfaunan hade en heterogen biotop med stora arealer av gammal skog, bruten av klirr, småhytter samt några smärre äldre byggen och ungdomspartier.

Detta område uppvisade en individ- och artrik småfågelfauna. Förutom detta återfanns här de bästa förekomsterna av bl.a. tjäder, spurvuggla, olika hackspettarter samt enkelbeckasin och skogsmäppa.

I detta område med olikåldrig barrskog fanns även åtskilliga torrträd och ugglestubbar, vilket medförde att också ett par slagugglor häckade här.

Fåglöförekomsten var ej endast koncentrerad till randskogen utan det fanns även en god nuserör och artrikedomen på djupet. Förklaringen härtill kan delvis bero på

att skogen genom sin brutenhet har ett flertal interna naturliga randszoner. Exempel på motsatsen utgjorde en gammal tät 60-70 årig granskog som övergick i en 100-årig starkt lövdominerad strandskog. I granskogen fick man höga index för ringlärva och gjärmsugg, men i övrigt inga uppsående värden. När man kom ut till strandskogen erhöles man emellertid Tjänöområdets högsta index för arter som skogsmäppa, större hackspett, talgugg, bofiak, trädgårdsslagare och svarthätta.

För vissa arter kan man se en klar förlärlighet till vissa områden även inom till det yttre sett gamla likartad skog. Exempel på sådana lokala koncentrationer hittar man hos tjäder och gjärmsugg.

Sammanlagt 60 arter med skogsnäring observerades under inventeringen. Även fastän de olika områdenas kvaliteter sinsemellan varierade kunde inget område anses så ointressant att det ej notiverades ett skydd. De rangordnade områdena emellan gjordes upp, men slutbedömningen blev ändå att Tjänöområdet måste ses som en helhet. Det är synnerligen viktigt att man sparar även de områden som i relation till de övriga är av mindre värde, eftersom de ligger i osedbar närhet till de mest värdefulla partierna. En huggning här kan få negativa konsekvenser för hela skogsområdets.

Inventeringen på Torrén

Till sin karaktär skiljer sig Torrén något från Tjänöområdet.

Västra delen domineras av löv-bländskog, där en ausenlig mängd grova aspar är karaktäristiska inslag. Här hittar man även några igenväxande inögar som värdefulla

öppningar i skogen. Skogen blir sedan mer barrbetad men annärkningsvärt är att lövet (i första hand björk och asp) fortfarande finns kvar även in till kärnan av ön.

I norr hittar man en gammal och kraftig barrskog där framförallt granen ger terrängavsnittet urskogsprägel. För närvarande är inslaget av döende-döda lövträd mindre på Torrön än i Tinäsoområdet, men åtskilliga träd befinner sig i ett sådant stadium att de i framtiden troligen kommer att bli mycket lämpliga för trädinsekter och därmed utgöra en mycket god biotop för hackspettar.

Liksom Tinäsoområdet ligger även Torrön under ett överhängande avverkningshot. En avverkning här skulle enligt markägaren Stora Kopparbergs långtidsplan omfatta ca 30.000 m³ skog, dvs i stort sett hela ön. Vad ett sådant ingrepp skulle innebära för landskapsbilden (eller vildmarks karaktären) är lätt att inse, i synnerhet då ön tangerar redan fredade partier av Tinäsoområdet.

Detta faktum samt att öns ornitologiska kvaliteter uppenbarligen förtjänade ett närmare studium innebär att man snarast borde söka dokumentera Torröns fågelfauna. Av Sandvikens kommun fick därför SOP uppdraget att inventera ön under våren 1975. Inventeringen genomfördes vid 4 tillfällen, 11/5, 17/5, 24/5 och 1/6.

Vi begagnade oss då ånyo av punkttaxeringsmetoden efter de principer som följdes vid inventeringen i Tinäsoområdet.

I den slutliga rapporten över Torröns fågelliv kompletterades resultatet av punkttaxeringen med observationer på ön gjorda utanför inventeringen.

Resultatet av inventeringen samt jämförelser med Tinäsoområdet

Bilden av fågelfaunan på Torrön och i Tinäsoområdet kom att skilja sig något i vissa avseenden.

Höga index erhöles på Torrön för arter som uppenbarligen gynnats av det stora lövinslaget. Ex. på sådana arter är: Björktrast, rödvingetrast, svartvit flugsnappare, stare, grönsiska och bergfink. Tilläggs bör emellertid att grönsiska och bergfink brukar uppvisa årvisa fluktuationer och att de i år var allmänare i Dalälvsområdet än under 1974.

Torrön i sin helhet visade sig vara mer småfågelryk med större täthet mellan framför allt sångare och trastar än Tinäsoområdet. Här det däremot gällde mer barrskogsberoende arter, typ spillkröka, nötkrika, talltita och kungsfågel, uppvisade Tinäsoområdet högre index.

Liknand gav Tinäsoinventeringen fler observationer av "högkvalitativa" skogsarter som duvhök, tjäder, skogstuva, slagguggla samt vitryggig och tretåig hackspett.

Torrön är ingalunda olämplig för dessa arter, men genom sin relativt begränsade yta förmår den naturligtvis inte hålla en lika imponerande förekomst av dessa arter som Tinäsoområdet. Torröns stora värde i detta avseende ligger snarare i dess placering som en integrerad del av själva Tinäsoområdet.

De intressantaste arterna som observerades i samband med inventeringen var tretåig och vitryggig hackspett, gråspett och bändelkorsnabb.

I samband med inventeringen sågs 56 arter. Totalt har hittills 94 arter iakttagits på ön och av dessa kan 70-80 betraktas som häckfåglar.

Östasjömyren foto: Karl-Erik Fridsén

Slutkommentar

De båda punkttaxeringarna ligger för närvarande hos resp. länsstyrelser i Västmanlands och Gävleborgs län och nyttjas som underlag vid prövandet av områdenas skydd. Det förefaller som att rapporterna blivit väl mottagna av beslutsfattarna, då de erbjudit en redovisning utöver vanliga ornitologiska rapporter genom att ge möjligheter till direkt jämförelse med liknande undersökningar från andra områden.

Om man i framtiden effektivt skall kunna påverka myndigheterna med ornitologiska argument, i första hand då det gäller avstättande av skogsreservat, tror jag det

är viktigt att där så är möjligt begagna sig av standardiserade inventeringsmetoder. Punkttaxeringsmetoden är enligt mitt förenamande en bra sådan metod.

Låt oss hoppas att även beslutande organ är vettiga nog att inse vilka oärliga naturvärden som nu står på spel vid "Limes Norrlandicus", och avställer de relativt blygsamma summor som krävs för inköp av de aktuella områdena. Och låt oss även hoppas att dessa reservat i framtiden kan ses som en del av en nationalpark vid Dalälvens sista oreglerade fjärdområde, Flämebofjärden.

Gustaf Aulén

Fåglar kring Färnebofjärden 1975-76

Under 1975 och 1976 genomförde SIV:s och länsstyrelsernas i O, U, W och X län stora naturinventering av nedre Dalälven. Inventeringen som omfattat geologi, vegetation, däggdjur, fåglar och insekter kommer att redovisas i en utförlig artikel i nästa nummer av denna tidning. Nedan skall bara på traditionellt vis redogöras för de intressantare fågelobservationerna från området kring Färnebofjärden 1975-76.

Sammanfattning

I samband med inventeringarna blev populationerna av vitryggig hackspett och fiskegjuse och slaruggla särskilt noggrant undersökta.

Inom det som nationalpark föreslagna området, dvs Färnebofjärden och området närmast nedströms Gysinge, konstaterades 1976 inte mindre än 10 säkra, 2 troliga och 6 möjliga häckningar av vitryggig hackspett (därav 5 säkra och 1 trolig i Sala södra).

Inom samma område hittades samma år 30-32 par fiskegjuse - den kanske tätaste bosättningen i Europa!

Slarugglentammen 1975-76 beräknades till mellan 16 och 20 par.

Av vanligare ugglor hördes kattuggla på 16 lokaler 1975-76, snarruggla på 24 lokaler 1976 och pärluggla på 21 lokaler samma år. Alla svenska ugglor

utom fjäll- och tornuggla noterades i Sala södra med närmaste omgivningar under 1976! Observationerna av berguv 20/3, 16/4 och 18/4, hökuggla 14/3 (samt 11/10, 13/12 och 21/12 1975) samt lappuggla 28/5 bör särskilt framhållas.

Andra anmärkningsvärda ornitologiska händelser under 1975-76 var - det stora antalet observationer av kungsvörn (16 1975, 8 1976) och havsvörn (2 1975, ca 15 1976)

- de 7 observationerna av gråspett 1975 (endast 1 obs. 1976)

- häckningarna av häger 1975 och rödspov 1976

- de tillfälliga observationerna av storskarv, röriron, vit stork, ni. sångsvan, dvärgnäs, kentsk tjärna, kungafiskare, hårfågel, svart rödstjärt, ni. flugsnappare, foreärla, stenknäck, snösiska och bündelkornäbb.

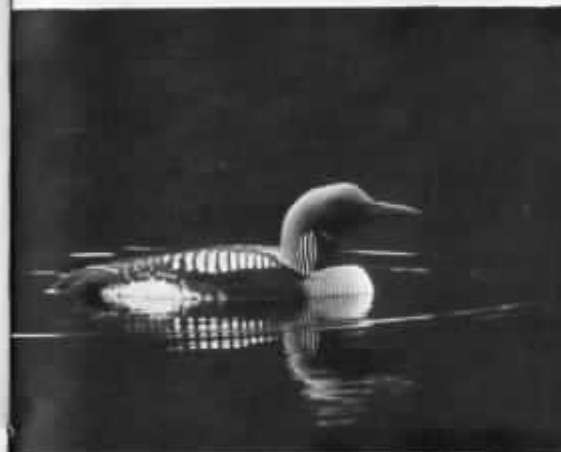

Nya arter för Sala södra blev kungafiskare, blåhake, foreärla och snösiska. Totalt har därmed 171 arter observerats i detta otroliga område. Listan för hela Färnebofjärdsområdet omfattar 201 arter. Nya "stugarter" blev bl.a. svart rödstjärt och stenknäck.

1975 var ett gott kottår med åtföljande god förekomst av st. hackspett och kornäbb. Grönsiska och bergfink är två andra arter som var särskilt vanliga detta år. Som gnagarår var året unuselt. Ingen häckning av slaruggla konstaterades till exempel, och pärluggla hördes bara någon gång.

1976 var ett bättre gnagarår, men ett mycket dåligt kottår.

Foto: Karl-Erik Fridsén

Artlista

Storlom - Under Dalälvsinventeringen beräknades antalet par i Färnebofjärden till ca 10. Häckningsframgången förefaller dock dålig, förmodligen beroende på dels fluktuationer i vattenståndet, dels störningar från båttrafiken. En flock om 15 ex fiskade alldeles utanför Öbymossen 28/8 -76 (SH GA).

Storskarv - 1 ex sågs vid Tyttboforsarna 29/12 -75 - 2/1 -76 (MP).

Häger - År 1975 konstaterades den första häckningen i nedre Dalälvsområdet. Ett bo hittades då vid en vik av Nedesundafjärden (LG). Vid Färnebofjärden noterades hägrar vid minst nju tillfällen 10/4 - 12/9 -76 (SH n.fl.). I Istanjön var det en god ansamling i augusti och här sågs som mest ca 20 ex 22/8 (SH).

Röriron - En tutande fågel satt i Flängsjön 2/5 - 3/5 samt 10/5 - 27/6 -76 och i Istanjön 4/5 - 9/5 -76 (K-EL SH n.fl.). Ett ex - förmodligen samma - hördes också i Nordmyrasjön 15/5 (GA) samt vid Västerön, s. Mattön 30/6 (LFO). Första fynden i Färnebofjärdsområdet.

Vit stork - En snabbgästande fågel iaktogs vid Fors, straxt väster om Flängsjön 4/6 -76 (K-EL).

Gräsand - En större ruggningsplats finns uppenbarligen i några utvidgningar av Norrån, norr om Flängsjön. Här syntes ett 100-tal fåglar 30/5 -75 (SH GA).

Kricka - Minst 3 kullar och över 100 ruggande fåglar låg i Nordmyrasjöns tillflöde 14/6 -75 (SH K-EF).

Ärta - En ♂ hördes i Nordmyrasjön 26/5 -75 (SH GA) och en ♀ sågs i samma sjö 14/6 -75 (SH K-EF). En ♂ noterades i deltat nedströms Gysinge 19/5 -75 (SH KW).

Blåsand - Under häckningstiden har arten iakttagits i Nordmyrasjön - 1 ♂ 28/5 -75 (SH GA) samt 2-3 ♂ 14/6 -75 (SH K-EF) - vid Sjöforsen - 1 ♂ 14/6 -75 (AW) - samt i deltat nedströms Gysinge - ett par 19/5 -75 (SH KW).

Stjärtand - I Nordmyrasjön hördes en spelande ♂ 6/5 -76 (GA) samt sågs ett par ♂♀ 29/5 -76 (SH LF).

Skedand - Fyra observationer från 1975-76: 1 par ♂♀ Torrösundet 11/5 -75 (SH AT GA), en ♂ i deltat nedströms Gysinge 19/5 -75 (SH KW), 1 ex i Nordmyrasjön 29/5 -75 (SH GA) samt 3 ex 2 ♂♂ 1 ♀ i Nordmyrasjön 29/5 -76 (SH LF).

Vigg - Arten är ganska ovanlig vid Dalälven och från 1975-76 föreligger bara 4 observationer; en ♂ i deltat nedströms Gysinge 19/5 -75 (SH KW) samt 3 ♂ 22/5 -76, 1 ♂ 29/5 -76 och ett par ♂♀ 5/6 -76 i Nordmyrasjön (SH m.fl.).

Brunand - Även brunanden är ovanlig vid nedre Dalälven. 2 ex sågs i Nordmyrasjön 22/4 -76 (SH) och 1 ex på samma ställe 29/5 -76 (SH LF).

Snäskrake - I samband med Dalälvinventeringen uppskattades häckpopulationen av denna art till ungefär 10 par i Färnebofjärdsområdet (SH).

Foto: Göran Lettstrand

Storskrake - Den hittills största höstflocken - ca 400 ex - noterades söder om Öbyhalvön 21/11 -76 (LS m.fl.).

Salskrake - Ett par ♂♀ låg i Brukenviken av Hallaren 16/4 -76 (GA), 1 ex i Pängsjön 24/10 -76 (SH LF) samt 5 ex vid Örnstov i Hallaren 24/10 -76 (SH LF).

Grågås - En ensam fågel - förmodligen samma hela tiden - sågs vid minst fyra tillfällen i april-augusti -76 - 24/4 vid Ekenäsmyran, Öbyhalvön (LA m.fl.), 6/5 (GA) och 29/5 (SH LF) i Nordmyrasjön och i augusti vid Aggerån i Gysinge Naturresevat (LFO).

Kanadagås - Arten ökar stadigt vid Färnebofjärden. Under Dalälvinventeringen uppskattades antalet häckande par till ca 10 (SH).

Knösulan - Tre häckande par och ett 20-tal översejande fåglar fanns 1976 vid Färnebofjärden (SH).

Sångsvan - Våren 1975 var antingen antalet rastande sångsvanar i älven lågt eller fåglarna mycket utspridda - fler än ca 200 ex (22/3) sågs aldrig samtidigt (SH). 1976 föreföll däremot vara ett normalår vad artens rastvanor beträffar och 3/4 låg minst ca 450 ex i Edsviken (SH). På hösten -76 sågs 24 ex i Karlsjön 30/10 (SH m.fl.), ca 50 ex över Tinäsområdet 6/11 (SH GA) samt ca 30 ex straxt uppströms Hovns försjö 20/11 (SH K-EF).

Mindre sångsvan - Av allt att döma förekommer enstaka ex av denna art i sångsvanflockarna. 2 ex låg i Långvindsjön 23-26/4 -75 (HJ K-EF), 1 ex vid Sjöforsen 10/4 -76 (enligt Söderhamnsornitologer) samt 1 ex i Långvindsjön 14/11 -76 (HJ).

Kungsörn - Från 1975 föreligger 16 observationer - 2 från januari, 6 från februari, 2 från april (senaste 17/4), 1 från oktober och 5 från december.

1976 rapporterades arten vid 8 tillfällen - 2 från januari, 1 från mars, 2 från november och 3 från december. De fyra vinterobservationerna från 1976 beror med all sannolikhet på den betydligt kallare vintern detta år - vilken medfört att örnarnas dragit längre söderut i landet.

Praktiskt taget alla kungsörnsobservationer är från Sala södra med närmaste omejd. Undantag utgörs av 1 ad ex vid Tyttbo 17/4 -75 (GA) samt 1 jur ex över Gårdsvekarna 14/11 -76 (HJ).

Ornvråk - I samband med Dalälvinventeringen uppskattades antalet par kring Färnebofjärden till ca 10 (SH).

Fjällvråk - Från 1975-76 föreligger 5 observationer: 1 ex Tiesjön 31/3 -75 (SH AF), 1 ex Täljkniven 10/4 -75 (GA HJ), 1 ex Långvindsjön 26/4 -75 (HJ), 1 ex Skakersbo 1/5 -75 (HJ) samt 1 ex Nordmyrasjön 5/3 -76 (H Wachtmeister).

Sparvhök - Arten är ganska sparsam kring Färnebofjärden - endast 12 observationer föreligger från 1975-76 (SH m.fl.).

Duvhök - Ses något oftare än föregående art - 16 observationer gjorda 1975-1976 (SH m.fl.).

Havsörn - 1975 sågs 1 ex 15/11 samt 1-2 ex 16/11 över Hedesundafjärden (SH GA). Under 1976 höll minst 1, förmodligen 2 ex till vid en åtel på Östasjöns is i februari-mars (SH m.fl.). Vidare noterades detta år 1 ad ex över

Storön, Gysinge 10/4 (K-EF), 1 ad ex vid Ekenön nedströms Gysinge 13/4 (SH AT TL), 2 ad ex vid Ista 14/4 (JL), 1 ex vid Östasjön 17/10 (K-EF), 1 ex över Storön 24/10 (SH LF), 1 ex på Altberget 22/11 (ME), 1 ad + 1 juv över Gårdsvekarna 25/12 (K-EF, HJ HJ) samt 1 ad vid Hårbyhällan 26/12 (SH K-EF HJ HJ). Av allt att döma har glädjande nog frekvensen av havsörnsobservationer vid Färnebofjärden ökat under senare år.

Brun kirrhök - Denna vid nedre Dalälven sällan akådade art noterades under 1976 vid inte mindre än 6 tillfällen kring Färnebofjärden: 1 ex Ålboån 16/5 (SH GA), 1 ♀ Pängsjön 7/6 (SH), 1 juv n. Vedön 22/8 (SH), 1 ♀ Pängsjön 29/8 (SH), 1 ♀ Långvind 29/8 (K-EF) samt 1 ♀ v. Rosön 12/9 (SH). Möjligen rörde det sig om samma exemplar vid samtliga tillfällen utom 22/8.

Blå kirrhök - Från 1975-76 föreligger 10 rapporter - 5 från april, 4 från maj och 1 från oktober (SH).

Piskejuna - Arten specialinventerades under 1975-76. Under 1976, då den mest fullständiga inventeringen genomfördes, konstaterades 24-26 par mellan Tyttbo och Gysinge samt ytterligare 6 par i området straxt nedströms Gysinge. Detta torde innebära den tätaste populationen i Sverige, troligtvis i Europa.

Lärkfalk - Antalet häckande par kring Färnebofjärden uppskattades 1975-76 till mellan 6 och 8 (SH m.fl.).

Stanfalk - 1 ex noterades på Altberget 19/4 -76 (GA) samt 1 ex vid Pängsjön 23/6 -76 (JL).

Sångsvanar. foto: Karl-Erik Fridsén

Tornfalk - En art som bara förefaller bli sällsyntare för varje år. Ett par häckade förmodligen straxt nordöst om Gysinge 1975-76, men i övrigt noterades arten bara vid tre tillfällen 1975 och vid ett tillfälle 1976 (SH).

Orre - Under Dalälvsinventeringen konstaterades ca 25-30 markspelplatser med uppskattningsvis sammanlagt över 200 tupper kring Färnebofjärden (SH).

Trana - 4-5 par häckar troligtvis kring Färnebofjärden (SH).

Snäfläckig sumphöna - En visslande fågel hördes i Nordmyrasjön 26/5 -75 (SH GA).

St. strandpipare - Ett ex sågs 13/9 -75 (SH m.fl.) och två ex 29/5 -76 (SH LP) på slambankarna i Nordmyrasjön. Ett ex hördes söder om Vedön 22/8 -76 (SH).

Mi. strandpipare - 2 ex sågs på slambankarna i Nordmyrasjön 29/5 -76 (SH LP).

Roskarl - Ett par höll till vid Sissuddarna 6/6 -75 (GA KJ). Ny art för Färnebofjärden.

Dvärgbeckasin - Spelande fåglar hördes 8/5 -75 vid Alderbäckarör (SH AT GA), 6/5 -76 vid Nordmyrasjön (GA), 7/5 -76 vid Eknäsudden (GA) samt 9/5 -76 vid Koverstamyrån (JLu).

Såspov - Ett ex flög över Braxenviken vid Hellaren 23/5 -76 (GA).

Rödspov - På Jerdbärsmuren noterades spelande rödspov 1975 och på Karimossen häckade av allt att döma ett par 1976. Här sågs nämligen rödspovar 19/4 9/5 samt 29/5 - vid sistnämnda tillfälle två spelande fåglar (K-EL). Vid Österfärnebo noterades ett ex 27/5 och 6/6 (K-EL) samt två ex (på skolgården!) 3/5 -76 (IP).

Myrspov - I augusti 1976 passerade flera flockar över Färnebofjärden (LJ).

Grönbona - Arten finns på ungefär 10 lokaler med sammanlagt ca 20 par kring Färnebofjärden (SH).

Rödbona - Ett ex noterades vid Sissuddarna 7/5 -76 (GA).

Svartsnäppa - Ett ex sågs vid Ålboåns mynning 2/6 -76 (GA) och ett ex vid Istanjön 22/8 -76 (SH).

Gluttsnäppa - Denna regelbundna non sparsamma sträckgäst observerades vid 2 tillfällen 1975 och 9 tillfällen 1976 (SH).

Kärrsnäppa - 3 ex sågs i Nordmyrasjön 13/9 -75 (SH m.fl.), ett 10-tal vid Sissuddarna 28/5 -76 (SH) samt ett 20-tal i Nordmyrasjön 29/5 -76 (SH LP).

Brushane - 5 ex sågs på Gävan nedströms Gysinge 19/5 -75, 2 ex i Nordmyrasjön 29/5 -76 (SH LP) samt ett 10-tal ex i Istanjön 22/8 -76 (SH).

Havstrut - Denna marina art häckar med en liten stam i Färnebofjärden. 1975 häckade 2-3 och 1976 1-2 par (SH). 4/4 -76 sågs 6 ex samtidigt vid Sissuddarna (HJ).

Dvärgmåns - 1 juv ex sågs söder om Vedön 22/8 -76 (SH). Ny art för Färnebofjärden.

Foto: Karl-Erik Fridsén

Skrattmåns - Kolonien i Nordmyrasjön som 1975 omfattade 100-200 par lämnade häckplatsen i början av juni -76 utan att fullfölja häckningen. Troligen var detta en följd av den starka föroreningen i sjön som ytterligare accentuerats genom en utebliven vårfloed. Antagligen flyttade en del fåglar till några småkärr i Östaviken, där ca 50 par av arten kunde inräknas (SH LP). Pängsjöns skrattmånskoloni omfattade 1976 ca 100 par (SH).

Skrantärna - Ett ex noterades söder om Vedön 22/8 -76 (SH).

Kontak tjärna - Ett ex sågs vid Hornäs färja 13/9 -76 (MF).

Turkduva - En spelande fågel höll till utanför Henrik Johanssons hus i Tärnå 24/5 - 18/8 -75. Den 10/8 var det två fåglar där (HJ).

Berguv - En hona hördes i Sala södra 20/3 (PT), 16/4 (SH) och 18/4 -76 (SH). (Se särskild artikel).

Hökuggla - Under 1975-76 noterades hökugglor i Sala södra vid inte mindre än 4 tillfällen: 11/10 -75 1 ex Altberget (KJ). 13/12 -75 1 ex vid Hallarsbo (BC SH AT TL), 21/12 -75 1 ex Tisjön (SH K-EF) samt 14/3 -76 1 ex vid Hallarsbo (på samma ställe som fågeln 13/12 -75) (SH BA). Möjligen kan det ha rört sig om samma fågel hela tiden.

Sparvuggla - Under 1976 noterades arten på 24 lokaler kring Färnebofjärden (SH).

Kattuggla - Under 1975-76 noterades kattuggla på 16 lokaler kring Färnebofjärden (SH).

Lappuggla - Ett ex jagade sork på en mindre inäga mellan gårdarna Ekedal och Ingbo 28/5 -76 (SH LF BC). (Se även särskild artikel.)

Slaguggla - Under 1975-76 konstaterades området kring Färnebofjärden hyra mellan 16 och 20 par (SH).

Hornuggla - 1975 noterades ingen och 1976 endast en häckning (K-EL) i området kring Färnebofjärden. 30/10 -76 jagade 1 ex utanför Ljusbläckstugan (SH m.fl.).

Jorduggla - Ett ex jagade på ångarna norr om Nordmyrasjön 29/5 -75 (SH GA) och ett ex jagade över stranden norr om Stadarna 23/5 -76 (SH BC).

Pärluggla - Under det genomsnittliga gnagaråret 1975 hördes knappast en enda pärluggla vid Färnebofjärden. Påföljande år noterades arten däremot på 21 lokaler i detta område (SH).

Kungsfinkare - Ett ex sågs vid Gysinge i april 1975 (IF), ett ex vid Byasjön hösten -75 (K-EL), ett ex på Granön, Gysinge 19/4 -76 (IF) samt ett ex i

Lillån, Sala södra 22/4 -76 (SH). Sista nämnda art var ny för Sala södra.

Härfågel - Ett ex observerades i Österfärnebo 1/5 -75 (IF) samt ett ex vid Östa utanför Tamsjö 15/4 -76 (HJ).

Gröngöling - Under 1975-76 uppskattas artens population i området kring Färnebofjärden till ca 40 par.

Gråspett - Under 1975 sågs en ♂ (förmodligen samma fågel hela tiden) i Sala södra: 2/2 (OS), 13/3 (LaJ), 15/3 (SH BC), 21/3 (NH), 22/3 (SH AT m.fl.) och 9/5 (GA). Dessutom noterades en fågel på Torrön 10/5 (GA TH). 21/11-76 sågs en ♀ på Altberget (SH K-EF).

Vitryggig hackspett - År 1975 noterades 5 lyckade och 2 misslyckade häckningar samt fåglar på ytterligare 2 lokaler kring Färnebofjärden - övre Hedesundafjärden. År 1976 specialinventerades arten i hela nedre Dalälvsområdet. Kring Färnebofjärden - övre Hedesundafjärden konstaterades då 10 säkra, 2 troliga och 6 möjliga häckningar (därav 5 säkra och 1 trolig i Sala södra). Totalt hittades 14 säkra, 7 troliga och 8 möjliga häckningar vid nedre Dalälven.

M. hackspett - Under 1975-76 uppskattades artens population i området kring Färnebofjärden till 20-25 par (SH).

Tretådig hackspett - Artens population kring Färnebofjärden torde ligga på omkring 20 par (SH).

Foto: Karl-Erik Fridsén

Spillkråka - Ca 40 par spillkråka bör häcka kring Färnebofjärden (SH).

Trädlärika - Ett ex ströckte över Braxenviken 12/4 -75 (GA), 2 ex rastade vid Sevedakvarn samma dag (HJ), ett ex sågs på Altberget 9/5 -75 (GA) och två ex ströckte över Öbymossen 4/4 -76 (SH AT).

Korp - Antalet häckande par kring Färnebofjärden torde vara ungefär 5 (SH).

Råka - 3 ex sågs vid Ingbo 15/11 -75 (HJ K-EF).

Stjartmes - Två verkliga jättefloccar noterades i Sala södra hösten -75 - 10/11 30-40 ex på Täljkniven (GA) och 13/12 ca 70 ex (!) vid Lillån (SH AT TL).

Taltrast - En sen fågel sågs vid Vivastbo 20/11 -76 (SH K-EF).

Hödingstrast - En sen fågel sågs vid Hamreheden 11/12 -76 (SH HE).

Svart röstjätt - En honfärgad fågel satt på jägarstugans tak i Ljusbläck 17/4 -76 (GA m.fl.).

Hålhake - Ett ex sågs vid Bergaholmen 21/8 -76 (SH). Ny art för Sala södra.

Gråhoppssångare - Ett ex sjöng öster om Nordmyrasjön 26/5 -75, två ex norr om samma sjö tre dagar senare (SH GA) samt ett ex vid Halsberget, nedströms Gysinge 3/6 -75 (KW). 25/5 -76 sjöng en fågel på Vodön (SH BC) och 12/6 samt 21/6 två fåglar norr om Mångsjön (SH JL).

Gulsångare - Under 1975-76 noterades arten på 8 lokaler kring Färnebofjärden. Båda åren sjöng inte mindre än tre fåglar på ön invid Häset (SH). 30/5 -76 fanns det också minst tre sjungande gulsångare på Storön vid Gysinge (SH).

Gransångare - Sjungande fåglar hördes på tre lokaler under både 1975 och 1976 (SH).

Mindre flugsnappare - Ett ex sågs på Storön, Gysinge 24/5 -75 (KW), ett ex vid Måltidasjön i Sala södra 23/5 -76 (K-EF) samt ett ex på Romjön i Hedesundafjärden 3/6 -76 (GA).

Rödstrupig piplärka - Tre ex syntes vid Jordbärsåren 24/5 -75 (KW) och ett ex flög över Stortegarna, Sala södra 25/9 -76 (GA).

Forsärla - Ett ex sågs på Storön vid Gysinge 19/4 -76 (IF) - ny art för Färnebofjärden - och ett ex vid Ångsövalen 23/5 -76 (MF) - ny art för Sala Södra.

Varfågel - Ett par med bo sågs vid Sissuddarna 5/6 -75. I övrigt var det dåliga gnagaråret 1975 även ett dåligt år för varfågeln - endast 5 rapporter om arten inkom. 1976 rapporterades varfåglar vid 16 tillfällen (bl.a. ett bobyggande par vid Ingebergshammar).

Stenknäck - Ett ex sågs vid Ljusbäck 3/7 -75 (GA) samt ett ex på Storön, Gysinge 9/6 -75 (KW) och 17/6 -75 (KW).

Snösiaka - Ett ex observerades vid Idllån 3/1 -76 (SH). Ny art för Sala södra.

Rosenfink - Under 1976 noterades rosenfinkar på 15-20 lokaler kring Färnebofjärden - de flesta vid Niset på Gåstrikesidan (SH).

Tallbit - Vinter -75 sågs 8 ex vid Tullkniven 2/2 (SH GA AT) samt 5 ex i Tärnsjö samma datum (HJ). Hösten -75 - vintern -76 var en synnerligen mager tid vad tallbitar beträffar. Endast en observation gjordes - 1 ex vid Ångöwallen 11/10 -75 (GA). Hösten 1976 förefaller däremot ha varit en normal tallbithöst vid Dalälven - 2 ex vid Östasjön 6/11 (SH GA), 2 ex vid Källberg 17/11 (HJ), 10-15 ex över Svarviksmossen 21/11 (LS) och 7 ex vid Tisjön 22/11 (ME). Av den österifrån kommande jätteinvasionen som bl.a. "drabbade" Stockholms skärgård har ingenting märkts vid Dalälven.

Mindelkorsnäbb - En mycket vacker ♂ sjöng i en grantopp under ett av punkt-taxeringspassen på Torrön 10/5 -75 (SH).

Bergfink - Lokalt allmän (bl.a. på Torrön och i delar av Sala södra) våren 1975. Påföljande år sågs däremot inga bergfinkar alls under häckningstid vid Färnebofjärden (SH).

Ortolansparv - Sjungande fåglar noterades vid Pallet norr om Tärnsjö 17/5 -75 och 15/5 -76 (HJ), vid Österfärnebo kyrka 7/6 -76 (SH) samt mellan Tärnsjö och Ljusbäck 13/6 -76 (SH).

Lappsparr - Ett ex flög över Åspingarna, Sala södra 12/4 -76 (GA) och 2 ex rastade på Jordbärsmuren 9/5 -76 (KW).

Snösparr - En stor flock om ca 110 ex sågs på Stortegarna 1/3 -75 (GA).

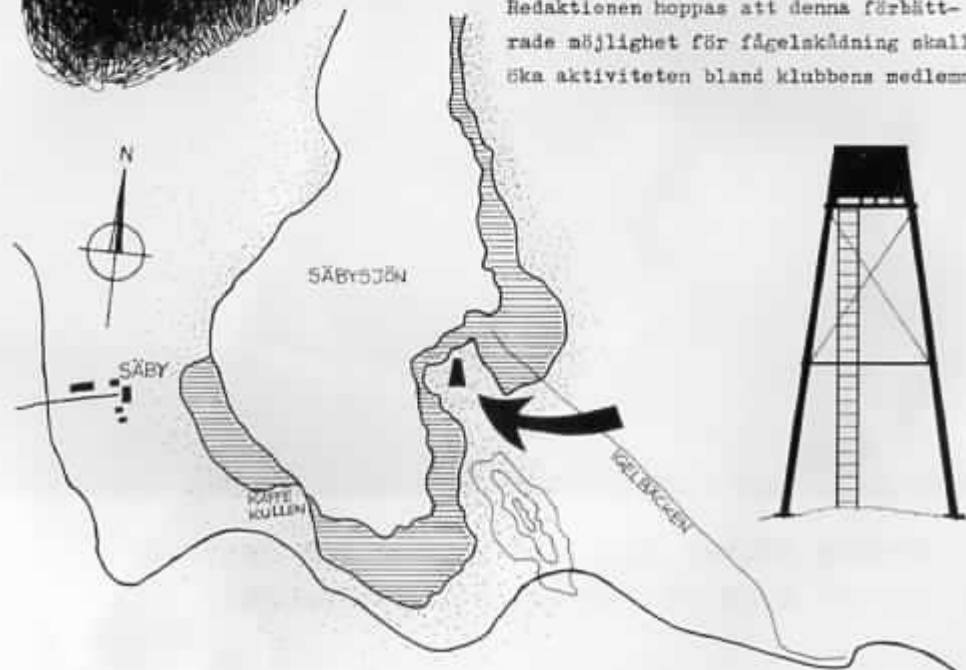
AT	Anders Turesson
AW	Arne Wallers
BA	Björn Ahlborn
BC	Björn Carlsson
GA	Gustaf Aulén
HE	Henrik Ekman
HJ	Henrik Johansson
IF	Ingeborg Forsberg
JL	Jan Lagerlöf
JLa	Jonas Lundin
K-EF	Karl-Erik Fridsén
K-EL	Klas Erik Larsson
KJ	Kjell "Mårsta" Johansson
KW	Kjell Wallin
LaJ	Lars Jonsson
LJ	Leif Johansson
LF	Lars Frankenberg
LFO	Lars Forsberg
LG	Lars Gustafsson
LS	Lennart Stenberg
ME	Mats Edholm
MF	Mats Forslund
OS	Olof Sjöberg
PT	Per Thebo
RC	Ronny Carlsson
SH	Stig Holmstedt
TH	Torsten Herner
TL	Tommy Löfgren

Notiser

Den nu traditionella luciafesten i Ljusbäckskåken kommer även i år att gå av stapeln med pompa och ståtligheter. Boka därför helgen 10-11/12 för samvaro framför kakelugnen i stugan. Vi träffas på lördagseftermiddagen för att förbereda kvällens måltid. Underhållningen brukar bestå av bildvisning, poesi-läsning, körång och enskilda ballader. Om du har lust (och det har du) slå på en signal till kulle (7544031) några dagar innan och anmäl dig. VÄLKOMMEN.

Ett fågeltorn kommer att byggas på Järvaområdet vid Säbyjön (se karta). Redaktionen hoppas att denna förbättrade möjlighet för fågelräkning skall öka aktiviteten bland klubbens medlemmar.

Urskog lockar till att vandra och exkurera,
tyvärr även att skövla och exploatera.

Märstatryck 1977